



Istorijos fakultetas



Vilniaus universiteto istorinę mintį, iki atsirandant istorijos tyrimų atstovaujantčiai bendruomenei, geriausia išreiškia Universiteto auklėtinis, profesorius, rektorius Albertas Vijūkas-Kojalavičius ir jo sukurta Lietuvos istorija (1650 m.). 1783 m. jau pradėjo veikti pirmoji atskira Visuotinės istorijos katedra, kurios profesoriumi paskirtas Tomas Husaževskis. Jo darbus tęsė Universiteto auklėtinis Joachim Lelevis. Tačiau pažangus profesorius kartu su kitais kolegomis 1824 m. buvo pašalintas iš Universiteto, o 1832 m. carinė valdžia uždarė ir Vilniaus universitetą. 1919 m. atkurtame lenkiškame Vilniaus universitete,

pavadintame Stepono Batoro vardu, reikšmingi istorijos tyrimai buvo plėtojami Humanitariniame fakultete. Turbūt reikšmingiausias tyrimas buvo Henryko Łowmiański monografija apie Lietuvos valstybės atsiradimą. Po Antrojo pasaulinio karo istorijos mokslas ir studijos pergyveno sovietines transformacijas ir iki 1968 m. buvo vystomas bendrame Istorijos ir filologijos fakultete, o nuo 1968 m. pradėjo veikti atskiras Istorijos fakultetas. 1990–1993 m. fakultete įgyvendinta esminė struktūrinė ir studijų pertvarka.

Šiandien Fakulteto misija – ugdyti išlavintos ir kritiškos istorinės sąmonės praeities tyrėjus ir ekspertus, gebančius spręsti reikšmingas dabarties visuomenės, kultūros ir politikos problemas.



Fakultete dirba 91 darbuotojas, iš jų: 78 akademiniai darbuotojai, 13 neakademiniai darbuotojai.

2023 m. Fakultete studijavo 602 studentai, iš jų: 434 bakalauro

studijose, 138 magistrantūros studijose, 30 doktorantūroje.

2023 m. studijas baigė 129 absolventai, iš jų: 91 bakalauro studijas, 32 magistrantūros studijas, 6 doktorantūros studijas.



2023 m. Fakultetas vykdė 29 projektus, kurių Universiteto administruojama vertė sudarė

6 303 058 Eur, Universitetui tenkanti vertė – 6 279 450 Eur.



Fakulteto mokslinių interesų sritys: daugialypės modernybės tyrimai; Krikščionybės istorijos tyrimai; Lietuvos archeologijos nuo akmens amžiaus iki modernių laikų tyrimai; Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorijos tyrimai; Sovietiniai ir posovietiniai tyrimai; Žydų istorijos, kultūros ir paveldo tyrimai Rytų Europos kontekste.

Reikšmingiausi 2023 m. mokslo projektai:

Past & Future Millet Foodways.

Projekto vertė – 1 999 489 Eur. Projektą finansuoja Europos Komisija pagal Horizon Europe programą (Europos mokslo tarybos dotacija, projekto Nr. 101087964). Projekto vadovė – prof. dr. Giedrė Motuzaitė Matuzevičiūtė Keen.

„Tarpkryptinių mokslinių tyrimų centras „(Post) autoritariniai kraštovaizdžiai“.

Projekto vertė – 2 514 360 Eur. Projektą finansuojamą LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerija / Lietuvos mokslo taryba, pagal programą „Universitetų ekselencijos iniciatyva“ (projekto Nr. S-A-UEI-23-12). Projekto vadovas – prof. dr. Arūnas Streikus.

„Procesas, istorija, kalbos režimai: 1962 m. parodomųjų Kauno ir Vilniaus nacių talkininkų teismų kilmės ir poveikio rekonstrukcija ir interpretacija“.

Projekto vertė – 149 931 Eur. Projektą finansuoja Lietuvos mokslo taryba pagal mokslininkų grupių projektų priemonę (projekto Nr. S-MIP-23-60). Projekto vadovas – doc. dr. Tomas Vaiseta.

„Migracija, paveldas ir atsparumas: Lietuvos architektai ir architektūra krizių laikotarpiu 1939–1959 m“.

Projekto vertė – 95 096 Eur. Projektą finansuoja Lietuvos mokslo taryba pagal programą „Visuomenės atsparumo stiprinimas ir krizių valdymas šiuolaikinių geopolitinių įvykių kontekste“ (projekto Nr. S-VIS-23-3). Projekto vadovė – prof. dr. Marija Drėmaitė.

„Lietuvos visuomenės stiprinimas pasitelkiant paveldo bendruomenes: iššūkiai ir galimybės“.

Projekto vertė – 194 075 Eur. Projektą finansuoja Lietuvos mokslo taryba pagal programą „Visuomenės atsparumo stiprinimas ir krizių valdymas šiuolaikinių geopolitinių įvykių kontekste“ (projekto Nr. S-VIS-23-13). Projekto vadovas – doc. dr. Salvijus Kulevičius.

*2023 m. užregistruotos 68 mokslo publikacijos, iš jų: 14 straipsnių Lietuvos recenzuojamuose mokslo leidiniuose, 30 – tarptautiniuose ir užsienio recenzuojamuose leidiniuose.**

**2024 m. vasario 25 d. duomenys, publikacijų registravimas tebevyksta.*

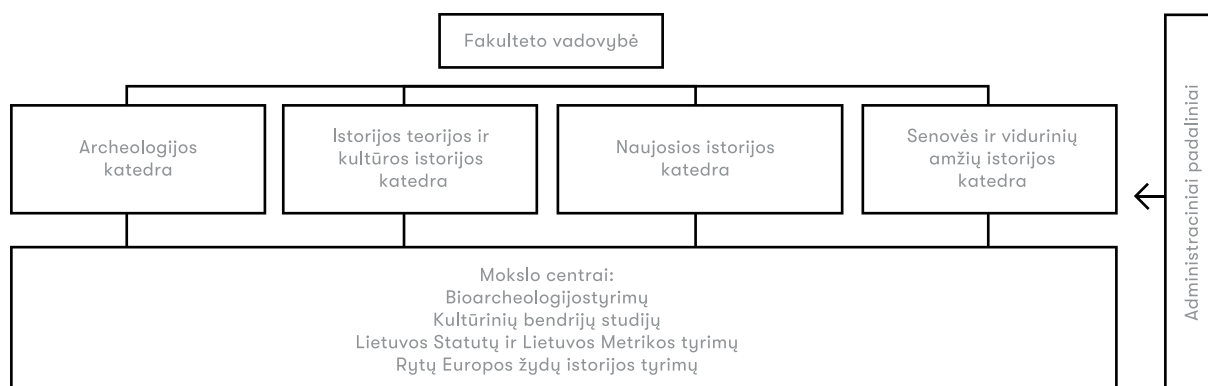
2023 m. apgintos 5 disertacijos.



Fakulteto vykdomos studijų programos

Studijų kryptis				
Humanitariniai mokslai (N)				
	N08 Istorija	N09 Archeologija	N12 Paveldo studijos	N14 Kultūros studijos
Bakalauro studijos	Istorija (6121NX030)	Archeologija (6121NX032)	X	Kultūros istorija ir antropologija (6121NX031)
Magistrantūros studijos	Istorija (611NX027)	Archeologija (611NX028)	Paveldosauga (6211NX058)	X
Mokslo kryptis				
Doktorantūros studijos mokslo kryptyse	H005 Istorija ir archeologija			

Fakulteto struktūra



2023 m. pradžioje prof. dr. Giedrė Motuzaitė Matuzevičiūtė Keen laimėjo Europos mokslų tarybos 2 mln. eurų dotaciją projektui **Past & Future Millet Foodways**. Tai išskirtinis laimėjimas ne tik Universiteto, bet ir Lietuvos mastu. Įsitvirtinančio tyrėjo (Consolidator Grant) dotacija yra pirmoji Lietuvoje.

Palyginamojo ekspertinio mokslinės veiklos vertinimo rezultatai liudija aukštą Fakulteto mokslo lygį. Lietuvoje tik dvi mokslo kryptys, abi plėtojamos Universitete t. y. biochemija ir istorija ir archeologija, buvo įvertintos 14,5 balo.

Fakulteto mokslo kokybė įvertinta 4,5, įtaka 5, ir perspektyvumas 5 balais. Pagrindinės ekspertų rekomendacijos: tarptautinių ryšių išnaudojimas, tarptautinė orientacija, tyrėjų mainai, tarptautiniai doktorantūros studentai, tarpdalykinis bendradarbiavimas, stipresnis istorijos ir archeologijos disciplinų bendradarbiavimas. Šios rekomendacijos yra Fakulteto mokslo vystymo gairės ateinantiems metams.

Fakultete įsteigtas **(Post)autoritinių kraštovaizdžių tyrimų centras**, pagal LR

švietimo, mokslo ir sporto ministerijos programą „Universitetų ekscelencijos iniciatyva“. Projektas subūrė puikią tyrėjų komandą: prof. dr. Marija Drėmaitė, prof. dr. Arūnas Streikus, doc. dr. Nerijus Šepetyš, doc. dr. Tomas Vaiseta, doc. dr. Salvijus Kulevičius, doc. dr. Gintautas Vėlius, Rugilė Rožėnė. Svarstydami šio centro idėją matėme jį kaip tarpdalykinį ir kvietėme bendradarbiauti kitų fakultetų kolegas. Šiuo metu kartu su mumis dirba fizinės geografijos krypties mokslininkai: prof. dr. Jurgita Mačiulytė ir prof. dr. Darius Veteikis, filosofai: prof. dr. Kristupas Sabolius, prof. dr. Mintautas Gutauskas ir doc. dr. Vaiva Daraškevičiūtė, sociologai dr. Tadas Šarūnas ir jo kolegos. Projekto vadovas – prof. dr. Arūnas Streikus. Išskyrėme keturias pagrindines projekto kryptis ir suformavome keturias komandas: ekosocialinių idėjų tyrimai (vadovas prof. Kristupas Sabolius); XX amžiaus (post) autoritarinių valstybių kultūrinio kraštovaizdžio tyrimai (vadovas doc. Tomas Vaiseta); (Post) autoritarinių visuomenių ekosocialinės raidos tyrimai (vadovas dr. Tadas Šarūnas); (Post) autoritarinių visuomenių atminties ir paveldo tyrimai (vadovė prof. Marija Drėmaitė).

Nėeilinis įvykis Lietuvai, prie kurio ženkliai prisidėjo Fakultetas – rugsėjo 10–25 d. vykusioje UNESCO Pasaulio paveldo komiteto 45-ojoje sesijoje Rijade (Saudo Arabija) Kauno modernizmas (paraiška „Modernusis Kaunas:



optimizmo architektūra, 1919–1939“) buvo įrašytas į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą. Paraiškos rengusių ekspertų grupei vadovavo Fakulteto prof. dr. Marija Drėmaitė.

Vilniaus universiteto bibliotekoje saugomas Joachimo Lelewelio rankraštinės kartografijos rinkinys šiemet įtrauktas į UNESCO programas „Pasaulio atmintis“ nacionalinį registrą. Rengiant medžiagą daug prisidėjo Fakulteto tyrėja dr. Inga Leonavičiūtė.

2023 m. organizavome (savarankiškai ar su kitomis institucijomis) 8 tarptautines konferencijas ir 2 tarptautinius seminarus, dalyvavome rengiant 6 Lietuvos nacionalinio muziejaus, Vilniaus muziejaus ir Bažnytinio paveldo muziejaus parodas.

Dekanė doc. dr. Loreta Skurvydaitė

2023 m. bendruomenės nariai pagerbti apdovanojimais ir kitais įvertinimais:

- Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Riterio kryžiumi už nuopelnus ir ilgametę veiklą puoselėjant Lietuvos ir Ukrainos bendrą istorinę atmintį, stiprinant Lietuvos ir Ukrainos kultūrinius ryšius apdovanota doc. dr. Genė Kirkienė.
- Ordinu „Už nuopelnus Lietuvai“ Riterio

kryžiumi už antropologinius tyrimus, padėjusius identifikuoti Laisvės Kovos Sąjūdžio gynybos pajėgų vadų, partizanų ir ryšininkų palaikus, prisidėjusius prie jų pagerbimo ir atminties įamžinimo, apdovanota dr. Justina Kozakaitė.

- Rektoriaus apdovanojimuose geriausiu metų dėstytoju tapo lekt. Andrius Grodis.
- Prezidento Antano Smetonos (humanitarinių mokslų, menų studijų kryptių

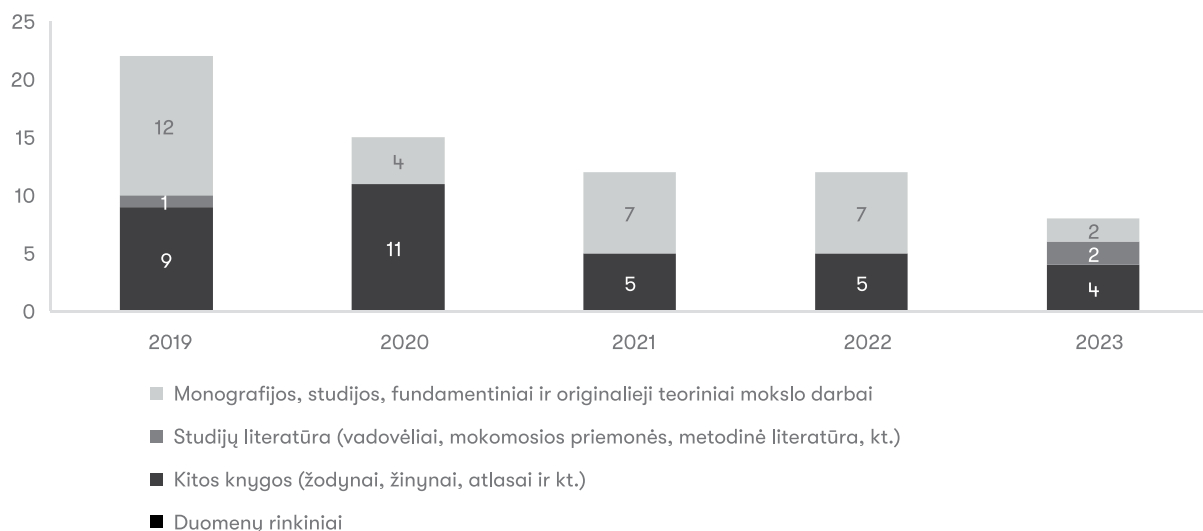
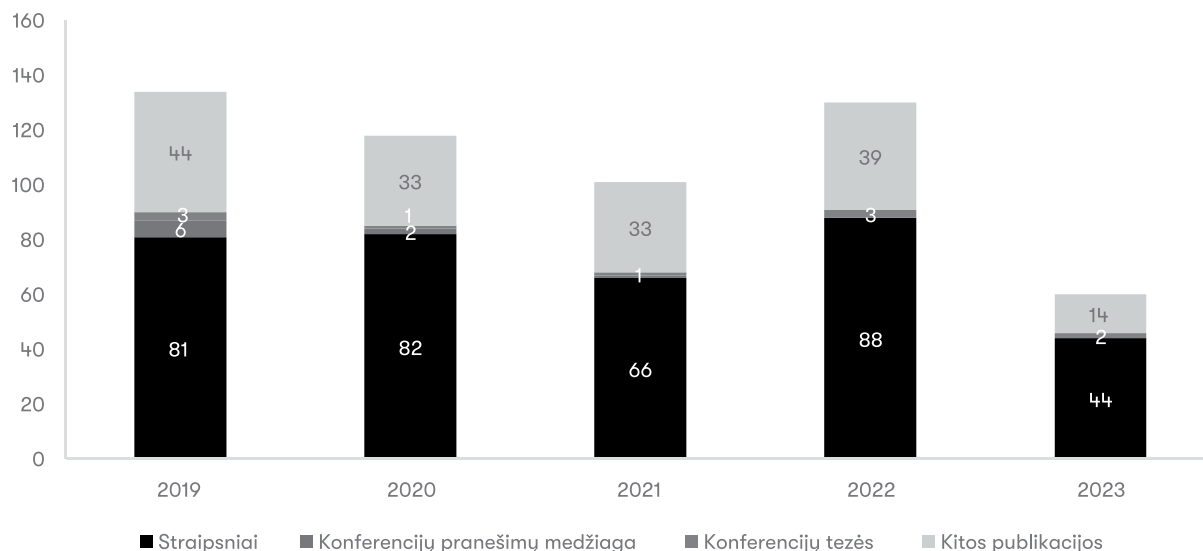
grupės) stipendija skirta Archeologijos magistro programos II kurso studentei Jovitai Kadikinaitei.

- Lietuvių katalikų mokslo akademijos premija skirta Istorijos programos magistrei Kamilei Steponavičiūtei už darbą „Sakralinė architektūra Vilniaus arkivyskupijoje XX a. pabaigoje – XXI a. pradžioje“ (vadovė prof. dr. Marija Drėmaitė).

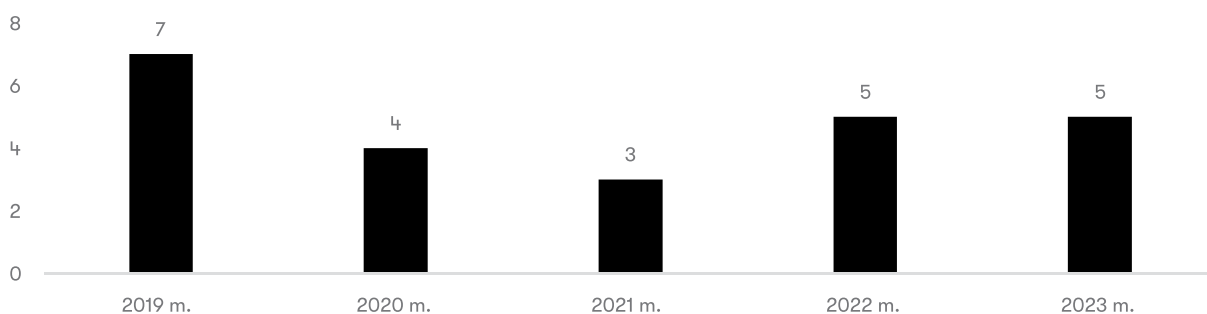


Veiklos rezultatai

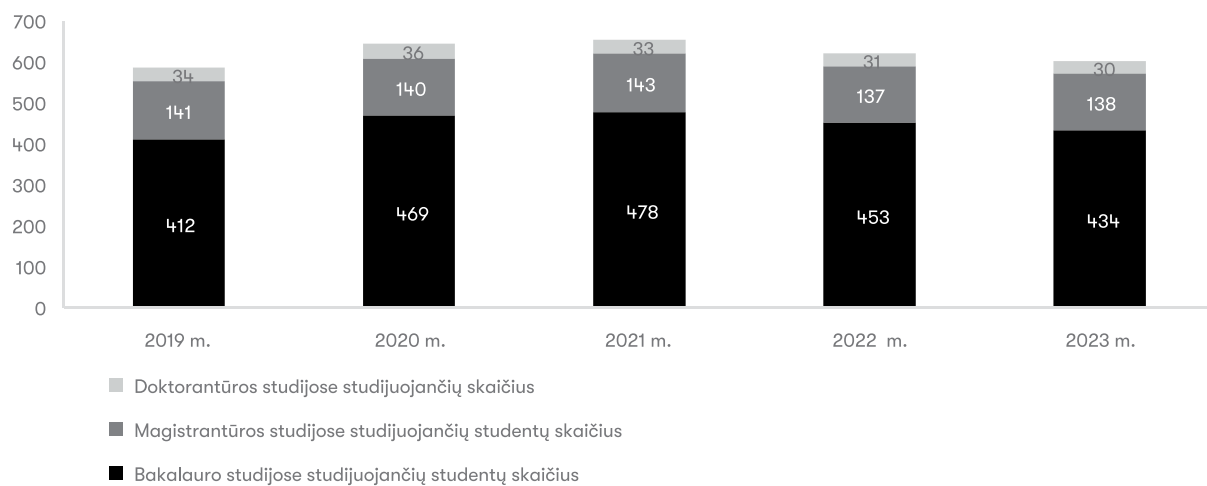
Publikacijų skaičiaus dinamika pagal jų rūšis, 2019-2023 m.*



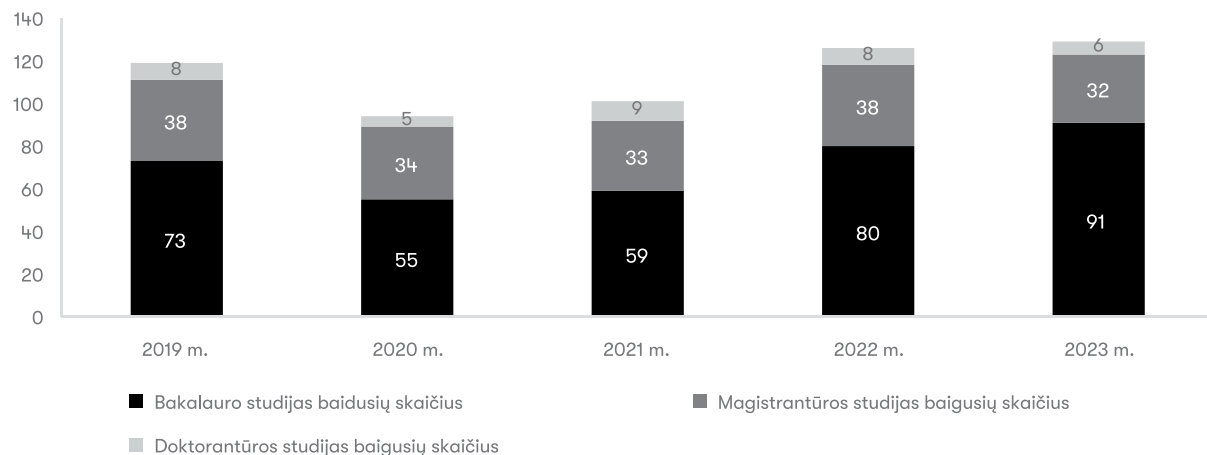
Apgintų disertacijų skaičiaus dinamika, 2019-2023 m.



Studentų skaičiaus dinamika pagal studijų pakopas, 2019-2023 m.



Absolventų skaičiaus dinamika pagal pakopas, 2019-2023 m.





Partnerystės ir bendradarbiavimas:

- University of Cambridge Centre for Geopolitics (Jungtinė Karalystė)
- Stanford University, Center for Russian, East European and Eurasian Studies (JAV)
- Centre for Baltic and Scandinavian Archaeology (Vokietija)
- Lietuvos istorijos institutas (Lietuva)
- Lietuvos nacionalinis muziejus (Lietuva)
- Nacionalinis muziejus Lietuvos didžiosios kunigaikštystės valdovų rūmai (Lietuva)
- Bažnytinio paveldo muziejus (Lietuva)
- Valstybinis Kernavės kultūrinis rezervatas (Lietuva)
- Vilniaus muziejus (Lietuva)
- Nicolaus Copernicus University in Toruń Institute of Archaeology (Lenkija)
- Tel Aviv University (Izraelis)
- Yeshiva University (JAV)
- Ukrainian Catholic University (Ukraina)
- University of Oulu (Suomija)
- Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos
- Tautinių mažumų departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

